

ГУЗЕНКО О.П., к. е. н., доцент,

доцентка кафедри господарсько – правових дисциплін та економічної безпеки
Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький

ОСУЧАСНЕННЯ ЗМІСТУ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ

Актуальність. На даний час в Україні склалися складні часи для функціонування представників підприємницького сектору. Країна перебуває в умовах воєнного стану, який чинить ряд негативних наслідків на проведення підприємницької діяльності. До їх складу варто включити значні інфляційні коливання, зміна курсу валют, суттєве подорожчання комунальних послуг, відсутність стабілізаційних моментів при проведенні купівлі сировини, палива, запасних частин для ведення бізнесу, підвищення цін на транспортні послуги та послуги представників торгівельних структур, які задіяні в процедурі реалізації товарів, а також нестача власних фінансових ресурсів для проведення бізнесу та обмежений рівень доступності до позикового ресурсу через його достатньо високу ціну призвело до зниження результативності роботи суб'єктів господарювання. Разом з тим, втрата населенням доходів через воєнні дії, що спровоковані російською військовою агресією, призвело до зниження потенційних покупців продукції. Такий стан речей вказав на необхідність перегляду підходів суб'єктів господарювання до ведення бізнесу, особливо в системі прийняття управлінських рішень. Постало питання якісної інформаційної бази, котра здатна створити основу для прийняття виважених та раціональних рішень. Саме такі події призвели до визнання пріоритетності внутрішнього аудиту підприємств, якому відведено доволі помітну роль у формуванні інформаційного потоку, що характеризує реалістичну ситуацію у всіх ланках управління. З огляду на зазначене обрана тема може претендувати на сучасність та актуальність в сфері господарської діяльності різних суб'єктів.

Результати дослідження. В умовах воєнного стану кожен суб'єкт господарювання має більш пильну увагу приділяти системі управління, обліку та фінансовій діяльності. У цьому випадку постає питання якісного виконання обов'язків представниками відділу внутрішнього аудиту, які уповноваженні проводити, перевірку, оцінювання та моніторинг адекватності й ефективності функціонування систем бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю.

Як правило понятійна категорія «внутрішній аудит» розглядається як організована на підприємстві систему контролю, що діє в інтересах його керівництва або власників, регламентовану внутрішніми документами, метою якої є додержання встановленого порядку здійснення бухгалтерського обліку і

надійності функціонування внутрішнього контролю. Чисельні наукові дослідження його проблем в законодавчому забезпеченні, методично – організаційному напрямку з позиції підприємств свідчать про актуальність та необхідність поглиблення вивчення поставленого питання.

Перш ніж звернутися до напрямків удосконалення процедури внутрішнього аудиту суб'єктів господарювання варто уточнити сутнісну змістовність понятійної категорії з урахуванням ситуації, що притаманна підприємницькому сектору України взагалі, з огляду на існування воєнного стану. З цією метою звернемося до існуючих наукових позицій. Так, на погляд Н.І.Беренда та Н.І. Дьякової [1] «...система внутрішнього аудиту на підприємстві, за умови дотримання зазначених вимог щодо її організації та послідовності здійснення самого процесу перевірки є гарантією запобігання незаконним діям персоналу підприємства та зниження ризику прийняття недоцільних та неефективних управлінських рішень вищим керівництвом».

У свою чергу, М.С.Пушкар та В.З Семанюк [2, с. 40] обґрунтовують доцільність трактування даної понятійної категорії як «...науку про соціально - економічну систему знань, що відслідковує причини і наслідки відображення фактів господарської діяльності в управлінській та інформаційній сферах, у вартісній і натуральній оцінці, з метою визначення ефективності їх функціонування на різних етапах і рівнях управління, у відповідності до наукових рекомендацій щодо застосування методів, процедур, елементів дослідження, економічних правил і законодавства держави».

С.О. Олійник [3] вважає, що «...внутрішній аудит є оцінкою надійності й ефективності існуючої системи внутрішнього контролю, а внутрішні аудитори – люди, покликані неупереджено й професійно провести таку оцінку».

Одночасно Т.О. Каменська та О.Ю.Редько[4] стверджують, що «...внутрішній аудит є функція незалежної оцінки всіх аспектів діяльності підприємства, здійснювана зсередини підприємства й спрямована на створення у його власників впевненості в тому, що існуюча система контролю надійна та ефективна».

Результати проведених досліджень показують, що серед вчених відсутня єдина наукова позиція щодо трактування сутнісного змісту понятійної категорії «внутрішній аудит», деякі автори дотримуються думки, що внутрішній аудит представляє собою внутрішній контроль діяльності організації на користь його керівництва, інші ототожнюють внутрішній аудит з ревізією, основною метою якої є збереження майна, треті розглядають внутрішній аудит як елемент господарського контролю, основна мета діяльності якого – надання допомоги співробітникам в ефективному виконанні їх обов'язків.

Зазначене підкреслює доцільність уточнення сутнісного змісту понятійної категорії з метою поглиблення розуміння функціональних обов'язків уповноваженими особами, котрі виконують аудиторські процедури та зобов'язанні надавати результативні висновки. В умовах воєнного стану суб'єкти господарювання не мають права приймати управлінські рішення без сформованої інформаційної бази, котра висвітлює всі позитивні та негативні моменти їх функціонування.

Разом з тим, важливим моментом є також розуміння відповідності обраної стратегії розвитку реаліям в яких на момент прийняття управлінських рішень знаходиться підприємство. Запобігти прийняттю хибних управлінських рішень можливо за умови вивчення доцільності внесення змін, які наразі виступають одним із напрямків покращення майбутнього розвитку.

Ми вважаємо, для більш повного розуміння внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання варто розглядати його як одну із складових управлінської системи, котра базується на способах і прийомах обробки облікової, фінансової та податкової документації, яка забезпечить накопичення інформаційного ресурсу для вищого менеджменту, обґрунтує існуючі проблематичні аспекти та вкаже напрями їх вирішення в реальних умовах функціонування господарюючого суб'єкту.

Такий підхід до розкриття змісту внутрішнього аудиту суб'єкта господарювання сприятиме, з одного боку, більш предметному розумінню спрямування контрольних дій аудиторів, з іншого боку, розкриває для представників вищого менеджменту джерело створення інформаційного потоку для прийняття більш виважених та раціональних рішень. При цьому в сутнісній характеристиці понятійної категорії чітко окреслено взаємозв'язок прийняття управлінського рішення з існуючими реальними умовами функціонування суб'єктів господарювання на момент його затвердження та впровадження за призначенням.

Висновки. Результати проведених досліджень показали, що функціонування суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану потребує посилення ролі внутрішнього аудиту в загальній системі прийняття управлінських рішень. Досягти результативності управлінських рішень можливо за умови врахування всіх існуючих факторів впливу на діяльність суб'єктів господарювання, висвітлення та обґрунтування впливу яких має відбутися при проведенні внутрішнього аудиту. Разом з тим, одним із головних сегментів має стати висококваліфікований персонал, який покликаний виконувати не тільки контрольні дії, а, й сприяти усуненню встановлених недоліків через розробки напрямків покращення роботи господарюючого суб'єкта в майбутньому. З огляду на існуючий воєнний стан в країні

ефективність проведення внутрішнього аудиту має підвищуватися так, як суб'єкт господарювання не маючи впевненості у реалістичному стратегічному довгостроковому розвитку, має володіти якісною інформаційною базою для розробки короткострокового пакету дієвих управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Беренда Н. І., Дьякова Н. І. Організація внутрішнього аудиту на підприємствах України. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/21672/1/6.pdf>
2. Пушкар М.С., Семанюк В.З. Внутрішній аудит: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 211 с.
3. Олійник С. О. Роль внутрішнього аудиту в управлінні підприємством. Журнал науковий огляд. 2018. № 6(49). URL: <https://naukajournal.org/index.php/naukajournal/article/viewFile/1591/1670>.
4. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні : практ. посіб. К.: ДП «Інформ. - аналіт. агентство», 2015. 375 с.